

Erfgoedvisie DOD n.a.v. evaluatie 'Beschermd Dorpsgezicht'

I. Erfgoedvisie DOD

Beschermd Dorpsgezicht >>> Dorpsgezicht beter beschermen

A. Waarde Oude Kern voor bewoners en betrokkenen:

-Vooral zijn dat de afzonderlijk hoog gewaardeerde **elementen**, zoals Lindenplein met pompen, de lindenbomen, de Jeroenskerken, de monumentale panden en historische woningen met hun architectonische details, de lantaarns en het straatwerk.

-Maar ook de combinatie van al die elementen tot een **compleet straatbeeld** van harmonieuze gevelrijen in een homogene historische setting.

-Die **gevelrijen** zijn veelal volledig en vertegenwoordigen zowel monumentale panden als historisch uitzierende woningen.

-Bijna overall is een link met het verre verleden zichtbaar of voelbaar: de historische winkelramen, voormalige scholen, kerken, rechtbanken, kruidenteelt, notabelen etc.

Conclusie: de komende 25 jaar moeten we méér beschermen dan een aantal individuele panden, we moeten de samenhang beschermen, en de gevelrijen met het straatbeeld.

B. Hoe die waarde te beschermen?

-**De elementen beschermen:** de rijks- en gemeentelijke monumenten, met de lindenbomen en de pompen.

-Meer gemeentelijke monumenten aanwijzen en daarnaast ook beginnen met het aanwijzen van beeldbepalende panden i.v.m. hun afzonderlijke statuur, of hun rol in de gevelrij.

-**Het samenhangend geheel beschermen:** Gevelrijen beschermen door bij vergunningsaanvragen nadrukkelijk de passendheid in het staatbeeld mee te nemen, -Het behoud van historische gevels met hun details, de eigenheid en individualiteit zwaar laten wegen bij vergunningsaanvragen, het verhaal van het pand (historische functie of gebeurtenis) en de rol in de historische gelaagdheid van het gebied.

-In geval van herbouw in de meer gewenste **historiserende of klassieke stijl** wordt teruggerepen op vroegere bouwstijlen met toepassing van meer moderne technologie. Belangrijk in dat verband is dat het ontwerp goed aansluit met de voormalige uitstraling en met z'n directe omgeving/gevelrij. dienen kwaliteitseisen te worden gesteld aan het bouwplan (Materiaalkeuze, vormgeving/ architectuur, afwerking, kleurgebruik, metselwerk, kozijnen en daklijsten). Een toetsingskader zou moeten worden opgesteld.

-**Geen volumineuze** aaneenschakeling van panden accepteren, behoud van

historische gelaagdheid en korrelgrootte. Vergroting van volume niet in grotere/hogere gevels, maar erachter indien mogelijk.

-Niet verder uitbreiden van het bebouwde oppervlak, en zorgen voor open ruimte en meer groen.

-**Geen splitsing** van panden toestaan, tenzij uit noodzaak voor continuïteit. De nieuwe delen moeten volwaardige woningen worden.

-De **DOD** vroegtijdig **betrekken** bij alle ontwikkelingen in het gebied. De **CEN** (commissie erfgoed Noordwijk) formeel betrekken bij alle (ver-) bouwaanvragen in het Beschermd Dorpsgezicht. De vertegenwoordiging in de CEN moet gebaseerd zijn op sterke betrokkenheid en cultuur-historische ervaring met Noordwijk.

-**Nieuw paradigma: “ja, mits” in plaats van “nee, tenzij”.**

Erfgoed bescherming dient ook met de tijd mee te gaan, en niet alleen vast te houden aan het bewaren en behouden van het verleden. Nieuwe functionele eisen en noodzaak tot beter energie-label voor bewoners moeten worden geïntegreerd alsmede toepassing van moderne materialen.

C. Een mooi aangrenzend en bij de oude kern goed aansluitend gebied

-De **zichtlijnen** naar de kerken open houden door o.a. het aantal bouwlagen te beperken tot max 3, waarbij de bestaande hoogte uitgangspunt is.

-Het **straatbeeld** doortrekken vanuit de oude kern naar omliggende ook historische straten, met sterke vermindering van het nu grote aantal varianten in met name het straatwerk en verlichting.

-Het in ere herstellen van de oude **toegangsbruggen en waterwegen** zal meehelpen om de historische samenhang te vergroten.

-De bescherming van gevelrijen in omliggende straten is een optie.

D. Actieplan: zie bijlage

E. Achtergronden

Noordwijk-Binnen kent een zeer fraaie historische kern, waarop bewoners en de gehele gemeenschap trots kunnen zijn. Zowel de bezitters van monumenten, als die van andere karakteristieke panden hebben er mede aan bijgedragen dat onze kern grotendeels haar grote cultuur-historische waarde heeft behouden.

De oude kern is op zich extra beschermd door de aanwijzing in 1992 van het Rijk tot een ‘beschermd dorpsgezicht’. Daardoor heeft iedere eigenaar zich te houden aan meer strikte regels in het kader van verbouw, sloop en nieuwbouw.

Het vijftienvijftig jarig bestaan van het beschermd dorpsgezicht Noordwijk-Binnen (1992-2017) vormde voor de vereniging De Oude Dorpskern de **aanleiding** om de balans op te laten maken. De DOD wilde weten of de status van rijks beschermd dorpsgezicht heeft bijgedragen aan het behoud van de ruimtelijke kwaliteit. Omdat ook

de gemeente Noordwijk hiernaar benieuwd was, werd er in gezamenlijkheid opdracht gegeven aan het Bureau BAAC om dit onderzoek uit te voeren. Het eindrapport omvat conclusies en aanbevelingen, die er zorg voor moeten gaan dragen dat de oude kern ook in de komende decennia goed beschermd blijft.

F. “Rapport 25 jaar Beschermd Dorpsgezicht”, gepresenteerd op 17 januari 2018

Het rapport is op 17 januari jl. in een bijeenkomst met geïnteresseerden ten doop gehouden.

De belangrijkste conclusies waren:

- Een reeks van wijzigingen en sloop heeft de waarde van de oude kern behoorlijk aangetast.
- In principe zijn alle panden (niet zijnde een monument) nog steeds vogelvrij; de bescherming van het geheel is geen garantie voor bescherming van het detail.
- De voorkeur voor historiserende bouw in combinatie met grote blokken hebben de historische gelaagdheid, korrelgrootte en variatie sterk negatief beïnvloed.
- Het toetsingskader voor de plantoetsers is onvoldoende geborgd, mede veroorzaakt door gebrek aan kennis bij hen.

De belangrijkste aanbevelingen waren:

- Toetsingskader verbeteren door kennis te vergroten, waarden te verbeelden en te borgen.
- Vervolg aanwijzing van gemeentelijke monumenten en gezichtsbepalende panden.
- Wees op je hoede voor het gevaar van blokken: overweeg zorgvuldig de toepassing van eigentijdse en historiserende architectuur.
- Structureel en gestructureerd bouwhistorisch onderzoek, vooraf gaande aan wijziging of sloop.
- Meer oog voor samenhang door ‘rode draden’ en context.
- Beloning van goede en gewenste initiatieven.
- Verbetering van de toelichting op het aanwijzingsbesluit.

Het rapport en een hand-out zijn beschikbaar op de website.

De op 17 januari aanwezige bewoners (ca. 120) en DOD-leden is toegezegd om tot een nadere raadpleging te komen. Gekozen is om dat te doen middels een enquête bij alle bewoners in de oude kern, in de 2^e helft van februari 2018.

G. F-up rapport: enquête en daarop volgende discussie avond

Enquête in februari 2018

Het doel van de enquête was om een precies beeld te krijgen van wat de **waarde** van de oude kern vormt voor de bewoners, en wat de **beste maatregelen** zouden zijn om die waarde te beschermen. Er zijn ca. 175 enquêtes retour gekomen met een respons van bijna 60%.

Afstemming op 10 april met bewoners en 17 april 2018 op de ALV

Op 10 april is een discussieavond met geïnteresseerden georganiseerd, waarbij de resultaten van de enquête zijn gepresenteerd en conclusies getrokken.

Resultaten van de F-up

A. Belangrijkste waarden van de oude kern

- Hoogste scores voor Lindenplein, de bomen en de Jeroenskerken (m.n. de Oude). De monumentale panden aan de Voorstraat is een goede 4^e.
- Laagste waarde voor het Jeroensplein (niet alleen de palen, maar ook geen aansluiting met de rest en te weinig functie).
- Opvallend is de redelijk grote eensgezindheid van de reacties

Open eind vragen:

-Mooiste stukje: Lindenplein, Voorstraat en de Oude Jeroenskerk

-Meest storend: betonnen paaltjes

-Lelijkst: aanbouw gemeentehuis en Voorstraat 22

-Helaas gesloopt: Oude panden Kerkstraat

-Verbetering: Hof van Holland

B. Beschermingsmaatregelen

- Het belangrijkste vindt men het behouden van het huidige straatbeeld, de huidige 'stijl' en de oude details van de gevels. Ook wordt het groen en open ruimte (niet te vol) hoog gewaardeerd
- Als laagst gewaardeerd wordt het volumineus bouwen, het toepassen van moderne architectuur en/of eigentijdse bouwstijl.
- Historiserend bouwen wordt algemeen gezien als de meest wenselijke bouwstijl.

C. Aansluiting aangrenzend gebied

Beter aansluiten:

- Door laagbouw (handhaven bestaande hoogte, maar max 3 lagen) en behouden van open zichtlijnen.
- Contouren van oude bruggen en (water-)wegen waar mogelijk in ere herstellen.